

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 34, Şubat 2019, s. 729-738

ISSN: 2149-0821 Doi Number:<http://dx.doi.org/10.16990/SOBIDER.4814>

Öğr. Gör. Betül MÜEZZİNOĞLU

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Hacıbektaş Meslek Yüksekokulu,
betulmuezzinoglu@nevsehir.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Çağrı GÜMÜŞ

K.T.O. Karatay Üniversitesi

Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Grafik Tasarımı Bölümü

cagrigumus79@gmail.com

KÜBİZM SANATININ DOĞUŞU VE GELİŞİMİ, KÜBİZM TARZINDA KADINA YÖNELİK ŞİDDET KONULU SOSYAL İÇERİKLİ AFİŞ TASARIMI

Özet

Sorumluluk kavramı birçok yazar ve araştırmacı tarafından, kişinin kendi davranışlarının veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın farkında olması ve davranışlarının ve durumların sonuçlarını üstlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Ülkemiz koşullarında geliştirilmiş olan sorumluluk duygusu ve davranışı ölçeği, bireye günlük hayatta yaşadığımız sosyal durumlar verilmiştir. Sosyal sorumluluk da ise toplumlari sosyal konularda bilinçlendirmek ve davranış değişikliği oluşturmak asıl amaçtır. Sosyal sorumluluk gerektiren konularda afiş iyi bir görsel iletişim aracıdır ve hedef kitlede davranış değişikliği oluşturmak amacı ile verilmek istenen mesaj dikkat çekici hale getirilir.

Afişi bir marka veya ürünü tanıtmak, sosyal veya kültürel olaylar hakkında bilgi vermek amacıyla hedef kitlenin görebileceği yerlere asılan büyük ebatlı ilan olarak tanımlamıştır. Öz bilgiyi görsel olarak kısa sürede iletme, anlatma becerisine sahip güçlü bir iletişim aracıdır.

Bu çalışmada kübizm sanatının doğuşu ve gelişiminden bahsedilecek, kübizm sanat akımı benimsenerek yapılmış "kadına yönelik şiddet" konulu sosyal içerikli afiş tasarımı örneklenerek sunulacak ve sonuca gidilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal Sorumluluk, Kübizm, Afiş Tasarımı.*

THE CURRENT AND DEVELOPMENT OF THE ART OF CUBIZATION, THE POSTER DESIGN WITH SOCIAL CONTENT ON VIOLENCE AGAINST WOMEN IN THE KUBISM STYLE

Abstract

The concept of responsibility is defined by many writers and researchers as being aware of one's own behaviors or any other incident within their jurisdiction and assuming the consequences of their behavior and situations. The sense of responsibility and behavior developed in the conditions of our country and the social situations in which we live in daily life are given to the individual. Social responsibility is to raise awareness of societies on social issues and to create behavioral change. The posters are a good visual communication tool in matters requiring social responsibility and the message that is intended to create a behavior change in the target audience is made attractive.

He defined the poster as a large-sized advertisement hanging from the target audience in order to promote a brand or product and to provide information about social or cultural events. It is a powerful communication tool that has the ability to communicate and explain the information in a short time.

In this study, the birth and development of the art of cubism will be mentioned. The social content poster design on 'violence against women' will be presented and the results will be presented.

Keywords: Social Responsibility, Cubism, Poster Design.

GİRİŞ

Sorumluluk, “kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi”(TDK, <http://tdkterim.gov.tr/bts>, 2009) demektir. Buna göre sosyal sorumluluk olgusunu bireylerin, davranışlarını toplumsal sonuçlarını gözetenek düzenlemeleri olarak tanımlamak mümkündür.

Topluma hizmet uygulamalarına temel oluşturan sosyal sorumluluk kavramı günümüzde giderek artan bir öneme sahiptir. Çünkü küreselleşme ve gelişen bilgi teknolojileri ile artan rekabet, müşteri istek ve beklentilerini de farklılaştırmıştır. Müşteriler artık sadece aldıkları ürün ve hizmetin kalitesi ve fiyatı ile değil; bunları üreten kurumun etik değerlere sahip olup olmadığı ve topluma hizmet ederek sosyal sorumluluğunu yerine getirip getirmediği ile de ilgilenmektedir. Buna ilave olarak bilinçlenmenin artmasıyla toplumun da kurum ve kuruluşlardan hizmet beklentisi ortaya çıkmıştır. Böylelikle giderek artan sayıda kurum ve kuruluş sosyal sorumluluğunun farkında olarak hareket eder hale gelmiştir. Sosyal sorumluluk farkındalığının ve bilincinin gelişmesiyle hem bireyler hem de kurumlar var oldukları topluma hizmet ederek bu sorumluluklarını yerine getirmeye çalışmaktadır.

Bu çalışmada kübizm sanatının doğuşu ve gelişiminden bahsedilerek, kadına yönelik şiddet konulu sosyal içerikli afiş tasarımı örneklenerek sunulacak ve sonuca gidilecektir

Sosyal Sorumluluk

Topluma hizmet uygulamalarına temel oluşturan sosyal sorumluluk kavramı günümüzde giderek artan bir öneme sahiptir. Çünkü küreselleşme ve gelişen bilgi teknolojileri ile artan rekabet, müşteri istek ve beklentilerini de farklılaştırmıştır. Müşteriler artık sadece aldıkları ürün ve hizmetin kalitesi ve fiyatı ile değil; bunları üreten kurumun etik değerlere sahip olup olmadığı ve topluma hizmet ederek sosyal sorumluluğunu yerine getirip getirmediği ile de ilgilenmektedir. Buna ilave olarak bilinçlenmenin artmasıyla toplumun da kurum ve kuruluşlardan hizmet beklentisi ortaya çıkmıştır. Böylelikle giderek artan sayıda kurum ve kuruluş sosyal sorumluluğunun farkında olarak hareket eder hale gelmiştir. Sosyal sorumluluk farkındalığının ve bilincinin gelişmesiyle hem bireyler hem de kurumlar var oldukları topluma hizmet ederek bu sorumluluklarını yerine getirmeye çalışmaktadır.

Sosyal sorumluluk kurumların toplumsal fayda sağlamak yönündeki davranışlarını ve hedef kitlelerine ilişkin yerine getirmesi gereken sorumluluklarını kapsamaktadır. Günümüzde gittikçe önem kazanan sosyal sorumluluk davranışı, hedef kitlelerin kurumlardan beklentileri arasında yer almaktadır. (Vural & Coşkun, 2011: 62)

Sosyal sorumluluk kampanyalarında verilmek istenen mesaj için birçok farklı kitle iletişim aracı kullanılır. Bu kitle iletişim araçlarından en etkililerinden biride basılı yayınlardan sosyal içerikli afişlerdir. Grafik, görsel olarak algılanan şeylerle, yani görüntülerle ilgili bir kavramdır. İletişim ise her türlü bilginin insanlar arasındaki alışverişidir. Bu durumda grafik iletişim görüntülerden oluşan bilgilerin değiş-tokuşu olarak tanımlanabilir. (Becer, 2000: 28)

İyi bir tasarım, çoğunlukla duyguların ve düşüncelerin paylaşıldığı ortak bir çalışma sonucunda ortaya çıkar. Bir tasarım ne kadar çekici olursa olsun, verilmesi istenen mesajı iletemiyorsa hiçbir değer taşımaz. (Odabaşı, 2002: 25)

Kadına Yönelik Şiddet:

Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi, kadınlara yönelik şiddeti; “ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ızdırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma” şeklinde tanımlamaktadır (UN, 1993). Bildirge ayrıca kadına yönelik şiddetin “kadının erkek tarafından ezilmesine ve ayrımcılığa yol açan, kadın ile erkek arasındaki eşit olmayan tarihsel güç ilişkilerinin bir göstergesi” ve “kadına yönelik şiddetin kadını, erkeklerinkiyle karşılaştırıldığında daha alt bir statüye indirgeyen sosyal mekanizmaların en önemlilerinden birisi” olduğunu belirtmektedir.

Afiş

On sekizinci yüzyılda gerçekleşen sanayileşme hamlesi, matbaacılığın da makineleşmesini sağlayarak daha yüksek baskı sayısı oranları ve üretim miktarlarına erişilmesini mümkün kılmıştır. Daha da önemlisi daha süratli üretim oranlarını karşılayacak dizgi ve üretim süreçlerinde de çarpıcı bir gelişme sağlamıştır. (Ambrose & Harris, 2012: 28)

Tasarım kavramı günümüze ait önemli bir olgu gibi algılsa da tarih boyunca, insanın evreni algılama ve kendisini bu evren içerisinde konumlama ve var etme süreçlerinde, toplumsal değişim ve gelişimi sağlayacak en önemli aracı olmuştur. (Çitci, 2009: 27)

Afiş tasarımı, ürün ve hizmet tanıtımında önemli bir yere sahiptir. Televizyon reklamları ile desteklendiğinde kitleleri hedefe yönlendirme düzeyinde büyük bir etkiye sahiptir. Çünkü “grafik tasarım olarak afişler, görüntü ve sözün mümkün olduğunca tek anlama ve hatırlanma değerine sahip olmak zorunda olduğu, sunum ve tanıtım kategorilerine aittirler. (Hollis, 2005: 11)

Afişi bir marka veya ürünü tanıtmak, sosyal veya kültürel olaylar hakkında bilgi vermek amacıyla hedef kitlenin görebileceği yerlere asılan büyük ebatlı ilan olarak tanımlanmıştır. Öz bilgiyi görsel olarak kısa sürede iletme, anlatma becerisine sahip güçlü bir iletişim aracıdır. Afiş bireylerin karşısına aniden çıkan, dikkat çeken, kendine baktıran ve bu esnada mesajını aktaran bir iletişim süreci gerçekleştirir. (Mazlum, 2006: 170)

Afişler sergilendikleri mekânlar ve içerikleri açısından gruplandırılabilir. Sergilendikleri mekânlara göre iç ve dış mekân afişleri olarak iki gruba ayrılır. Genelde büyük boyutlu olarak tasarlanan dış mekân afişleri, binaların dış cephelerinden duvar yüzeylerine, otobüs duraklarından özel olarak tasarlanmış ilan panolara kadar çok çeşitli yüzeylere asılır. Uzun süre izlenilebilir olma özelliğine sahip olan iç mekan afişleri, salon, koridor, bina içlerindeki ilan panoları gibi çok çeşitli yerlere asılabilir. (Işık, 2009: 42)

Afişleri çeşitlerine göre dört ana grupta toplayabiliriz.

Bunlar; kültürel afişler, sosyal afişler, reklam afişleri ve propaganda afişleridir. Afişleri bu ana başlıkların altında da kendi içinde çeşitlere ayırmak mümkündür. Kültürel afişler; tiyatro afişleri ve sinema afişleri, sosyal afişler; siyasi afişler ve sosyal sorumluluk kampanya afişleri, reklam afişleri; kurumsal reklamcılık afişleri ve moda, gıda, turizm ve endüstri afişleri, vs. afişleridir (Yayla, 2014: 31).

Sosyal Afişler

Sosyal afişler toplumu uyarma, politik olarak yönlendirme ya da toplumsal bir olayda eyleme geçmeye ikna edici afiş tasarımlarıdır. Sosyal içerikli afişler AIDS, Hepatit veya kalp rahatsızlıkları gibi hastalıklara karşı, çevre bilinci oluşturmak için ya da trafik kurallarının önemi gibi konularda topluma ulaşabilmenin en etkili yollarından biridir. Afişlerin düşük maliyetli olmaları ve aynı zamanda geniş kitlelere ulaşabilme özelliği onları sosyal konuları aktarmada vazgeçilmez kılmaktadır. Özellikle zor zamanlarda, I. ve II. Dünya Savaşı gibi dönemlerde olduğu gibi, devletlerin kendi toplumlarını bütünleştirme ve bir amaç doğrultusunda örgütlenme konusunda çok etkili olmuşlardır. Günümüzde medyanın hareketli görüntü aygıtlarıyla iletişime ağırlık vermelerinden dolayı afişin sosyal içeriklerle kullanılma özelliği azalsa da okul, hastane, işyerleri vb. kuruluşlarda çok sık karşılaşılmaktadır.

Sağlık, çevre, trafik, eğitim, siyaset gibi konularda kullanılan sosyal afişler, toplumların yönlendirilmesinde; çeşitli bilgilerin, olayların, düşüncelerin ve öğretilerin yayılmasında önemli rol oynarlar. Sosyal afişlerin kullanıldığı alanları tek tek ele aldığımızda bunlardan en önemlilerinden birinin eğitim olduğunu söyleyebiliriz. Bu alanda kullanılan afişler bireyler üzerinde yarattıkları pozitif etkilerle insanları doğruya yönlendirebilmekte, örneğin sigara ve alkolün zararlarını, verem, aids gibi hastalıklara karşı korunma yollarını iletmektedir.

Kuruluşların sosyal sorumluluk anlayışı içerisinde uyguladıkları reklamlardan biri olan kamu spotu reklamları; içki, sigara gibi zararlı alışkanlıkların önlenmesi, çevre ve doğanın korunması, hastalıklar hakkında vatandaşların bilinçlendirilmesi, eğitime yönelik kampanyalar, kamu

yararına çalışan derneklerin desteklenmesi gibi amaçlar için düzenlenmektedir. (Babacan, 2008: 32)

Afişin plastik yapısını oluşturan temel elamanları tipografi ve resim unsurları olarak değerlendirmek mümkündür. İyi bir afiş tasarımı için tipografi ve resim unsurlarının nasıl bir araya getirilerek, nasıl bir kompozisyon kurgusu oluşturulacağı önemsenmelidir. (Teker, 2002: 170)

Afiş tasarımı işlevini yerine getirebilmesi için dikkat çekici olmalıdır. Bu dikkat çekicilik tipografik unsurların yanı sıra mesajın plastik açıdan nasıl kurgulandığı ve içeriğin imgesel anlatım dili olarak nasıl değerlendirildiği ile ilgilidir. Afiş plastik yapı açısından ele alındığında, tasarım prensiplerinin nasıl kullanıldığı önem kazanmaktadır. Afiş tasarımında kullanılan görseller ve tipografik öğelerde bir sanat akımı benimsenebilir. Özellikle sosyal içerikli seri afişlerde aynı üslup üzerinden farklı platformları kapsayan konulardan bahsedilebilir. Herhangi bir sanat akımını benimseyen ve tasarımlarına o sanat akımının yansımalarını, modern sanat anlayışı ile harmanlayabilen grafik tasarımcı özgün bir anlatım yakalayabilir. Sanat akımlarını afiş tasarımı tarzı olarak benimseyen ve popüler kültürün etkileriyle yansıtan tasarımcı, bazı sınırlamalar ile karşı karşıya kalmaktadır. Kitlelerin birbirine benzemesini ve tekdüzeliği içinde barındıran popüler kültür, tasarımda özgünlüğü ve yaratıcılığı etkilemektedir.

Bu çalışmada Kübizm sanat akımı benimsenerek yapılmış afiş tasarımlarından örnekler verilerek, kübizm sanat akımı benimsetilerek geliştirilmiş "Kadına Yönelik Şiddet" konulu sosyal içerikli afiş tasarımları yapılmıştır.

Kübizm

Kübizmin 1912'den sonraki evresi olan sentetik kübizm, doğal olarak kavranan nesnelere değil, sanatçının zihinsel alanında biçimlenen nesnelere ele alır. Kübizm, tümüyle sanatçı tarafından yaratılmış ve onun tarafından kendilerine gerçeklik verilmiş öğelerle yeni bütünler yaratma sanatıdır (Apollinaire, 1996: 23) Picasso'nun öncüsü olduğu Kübizm akımının resme getirdiği yenilik, daha önceki geleneksel sanat anlayışından, işlediği konu olarak ayrılmaz. Aradaki bütün fark, görme biçiminde ve bunun biçimsel bir yansıması olan resimsel mekânın dönüşümünde ortaya çıkar. Picasso, sanatsal eylemi, doğayı görüntülerinden anlayan temsili bir ifade şeklinde kabul eden kendisinden önceki sanat anlayışını tümüyle dönüştürerek sanatı, sanatçının doğayı kendisinde taklit etmesiyle sonuçlanan bir "oluşagelme" olarak yeniden tanımlar. Böylece, sanat, gerçekliği temsil eden değil, sanatçının öncelikle kendisinde mimetik olarak meydana getirdiği, başlı başına bir gerçeklik hâline gelir.

Kübizm bazı dönemlere ayrılmaktadır;

Erken dönem Kübizm: 1909-1912 yılları arasında hayli karmaşık ve parçalanmış olarak yapılan resimlerin olduğu dönemdir. Bu dönem yapılan çalışmalar analitik kübizm örnekleri olarak adlandırılabilir. Sentetik Kübizm 1912'den sonra gelişti ve bu dönem yapılan çalışmalar sade ve düz renkle boyanmış geniş yüzeylerden oluşuyordu.

Geç dönem Kübizm: 1914 yılında Picasso daha renkli tablolar yapmaya başladı ve Kübizm artık sınırları olan bir alandan özgürlüğe açılan bir kapıya dönüştü.

Braque ve diğer sanatçılar bu gelişmeleri takip etmek için yavaş kalıyorlardı. 1. Dünya Savaşı'na Picasso hariç birçok ressam Fransa ordusunda savaşa katıldılar. Savaş sonrasında kübizme karşı tepki oluşturdular.

Kübizm Sanat Akımının İlhan Verdiği Bazı Afiş Örnekleri

2015 yılında Mads Berg'in İsviçre'yi tanıtım amaçlı yaptığı kültürel içerikli klasik afiş tasarımı, kübizm sanat akımının modern çalışmasına iyi bir örnektir. Mads Berg'in fantastik illüstrasyonlarında klasik poster sanatına modern bir yaklaşımdır vardır. Cesur fırça darbeleri ve basitçe inşa edilmiş figürlerini vurgulayan muhteşem yumuşak renklerle doludur.

En ünlü sanat hareketlerinden biri olan Kübizm, yakın tarihte hem geleneksel hem de modern dijital sanatçılar için bir ilham kaynağı olmuştur. Soyut geometrik formların kullanımı, özellikle basit şekillere dayanan yazılım uygulamaları ile dijital sanatta popülerdir.

Şekil 1: Mads Berg, İsviçre'yi tanıtım amaçlı yaptığı kültürel içerikli afiş tasarımı, 2015

Riccardo Guasco'nun 2013 yılında Milano Film Festivali için yaptığı afiş tasarımında kübik tarzındaki kadın ve erkek illüstrasyonu dikkat çekmektedir. Kübizm sanatı tarzındaki afişte yer alan figürler modern sanat akımının renk ve formsal yapısını yansıtmaktadır.

Şekil 2: Riccardo Guasco, 'Milano Film Festivali', 2013

Şekil 3: Jake Shimabukuro, 'Monterey Jazz Film Festivali', 2010

2010 yılında Jake Shimabukuro tarafından Monterey Jazz Film Festivali için yaptığı afiş tasarımında ilk dikkat çeken kübizm sanat akımının etkisindeki renk hâkimiyetidir. Elinde saksofon taşıyan insan figürü soyutlanarak kübik tarzda yorumlanmıştır.

Şekil 4: Betül Müezzinoğlu, 'Kadına Şiddet', 2018

Bu çalışmada kübizm sanat akımından ilham alınarak tasarlanmış altı seri afişin konusu "Kadına Şiddet"dir. Tasarımda kübik forma uygun altı farklı kadın portresi şiddet gören kadınların deforme olmuş yüzlerini vurgulamaktadır. Sosyal içerikli olan afiş tasarımlarında hedef kitle herhangi bir yolla, herhangi bir şekilde karısına, çocuğuna, çalışanına, annesine şiddet uygulayan ya da şiddet uygulamaya meyilli erkeklerdir. Afişlerde fikir olarak anlatım dili için kübizm tercih edilmesi verilmek istenen mesajın hedef kitleye direkt olarak ulaşması adına etkili olmuştur. Afiş tasarımı kullanılan renkler kübizmin canlı ve dikkat çekici renk yapısına uygun seçilmiştir. Dijital ortamda hazırlanan afiş tasarımlarının zemininde kullanılan deforme etkili doku ile kübizm de uygulanan serbest ve doğal fırça darbeleri etkisi yakalanmaya çalışılmıştır. Tasarımlarda kullanılan slogan "kadına psikolojik, fiziksel, ekonomik, cinsel, sözsel ve sosyal şiddet yapma. Kadına uygulanan her türlü şiddet suçtur." şeklinde kadına uygulanan şiddet türleri vurgulanmıştır. Özellikle kübizmin sanatsal dilini ön plana çıkarmak için illüstrasyonlara dikkat çekilmiş, tipografik düzenlemeler geri planda bırakılmıştır.

Kübizm sanat anlayışı doğduğu 1909 yılından itibaren birçok sanat dalına ilham kaynağı olmuştur. Modern sanat anlayışının anlatım yapısına uygun olması ile birçok sanatçı tarafından uygulanmıştır. Bu sanat dallarından bir tanesi de tasarımdır. Kübizm tasarımın soyut, özgün, yenilikçi dili, tasarım ilkelerine uygun, hedef kitlenin dikkatini çekebilme gibi kuramlar için doğru çıkış noktası olmuştur.

SONUÇ

Plastik öğelerin kullanımı açısından afişe özgü takınılan özel tavrın, aynı zamanda anlatım dilinde de değerlendirilmesi önemlidir. Dolayısıyla afişin plastik yapısını, görsel kurgusunu oluşturmakta kullanılan imgeler iyi değerlendirilmeli, sıradanlıktan uzak olmalıdır. İmgelerin kurgulanmasında metafor, espri, mizah, hiciv, metonimi gibi anlatım biçimleri ele alınmalıdır. Grafik tasarımda anlatım dili olarak birçok sanat anlayışı tercih edilebilir. Kubizm grafik tasarımın dinamik yapısına uygun bir tarzdır ve görsel tasarımlar da hedef kitleye ulaştırılmak istenen mesajı yalın, sade ve anlaşılır bir dille aktarmak açısından iyi bir ilham kaynağıdır. Kübik formdaki yapıların yüzey üzerinde doğru kurgulanması ile tasarımda özgün ve sade bir anlatıma ulaşılır.

Özellikle toplumu ilgilendiren sosyal konularda yapılan sosyal içerikli afiş tasarımda, hedef kitlenin dikkatini çekmesi ve daha anlaşılır olması açısından, yalın ve sade bir dil benimsenmelidir. Bu yalın ve sade dil, kübizm sanat akımının modern sanat anlayışıyla birleşmesi sonucu, etkililiğinin arttırmıştır. Bu sanat akımı ile tasarlanmış afiş tasarımlarında formsal yapının keskinliği ve netliği akılda kalıcılığı pekiştirirken, renklerin canlılığı hedef kitlenin dikkatini çekmektedir.

KAYNAKLAR

- Ambrose, & Harris. (2012). Temel Tasarım: Tasarım Düşünme: 8. İstanbul: Beta
- Apollinaire, G. (1996). Kübist Ressamlar. İstanbul: YKY.
- Babacan, M. (2008). Nedir Bu Reklam. İstanbul: Beta.
- Becer, E. (2000). İletişim ve Grafik Tasarım. Ankara: Dost Kitapevi.
- Çitci, E. (2009). Görsel Kültür Elemanı Olarak 20. Yy'da Afişin Toplumsal Süreçlere Etkisi. Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Hollis, R. (2005). Graphic Design A Concise History. London:: Thames &Hudson.
- Işık, D. (2009). Görsel İletişim Aracı Olarak Afiş Tasarımı. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırık, A. M., & Kozan, E. (2015). Üç Boyutlu (3d) Dijital Animasyon Teknolojisinin Tv Yayıncılığında Kullanımı. The Journal of Academic Social Science, 292-311.
- Mazlum, F. S. (2006). Tasarım ve Basım Teknolojisine Giriş. Ankara: Masaüstü Yayıncılık. Gazi Kitabevi Yayınları.
- Odabaşı, H. A. (2002). Grafikte Temel Tasarım. İstanbul: Yorum Sanat Yayıncılık.
- Pikkov, Ü. (2010). Animasophy. Theoretical Writings on The Animated Film:.
- Samancı. (2004). Animasyonun Önlenemez Yükselişi. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları,.
- Sarıkavak, N. (2005). Sayısal Tipografi 1. Ankara: Başkent Üniversitesi Yayınları.
- Taylor, A. (2010). Design Essentials for The Motion Media Artists. Focal Press, 143.

Kübizm Sanatının Doğuşu ve Gelişimi, Kübizm Tarzında Kadına Yönelik Şiddet Konulu Sosyal İçerikli Afiş Tasarımı

Teker, U. (2002). Grafik Tasarım ve Reklam. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.

Vural, Z. B., & Coşkun, G. (2011). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ve Etik . Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 60-87.

www.mst.org. (2010). 2018 tarihinde <https://mst.org/jazz/> adresinden alındı